

LOO PLAN
voor bos, natuur en landschap

NATUURTOETS 2011

***Aanleg vrijliggend fietspad
langs de Asschatterweg
te Leusden***

COLOFON

OPDRACHT

Het uitvoeren van een natuurtoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet voor een aan te leggen fietspad langs de Asschatterweg te Leusden

OPDRACHTGEVER

Gemeente Leusden
't Erf 1
3831 NA Leusden

OPDRACHTNEMER

LOO PLAN, voor bos, natuur en landschap
Diepesteeg 4
6994 CD De Steeg
tel.: 026 – 351 41 74
fax: 026 – 443 10 48
info@looplan.nl
www.looplan.nl

Uw kenmerk : 0002521-011122

Ons kenmerk : 2011-619-02350

Datum : 31 mei 2011

Contactpersoon : de heer J.F. Rotgans

Contactpersoon : Marko Sinke

Medewerking van : Caroline Hoogerwerf

Vormgeving : Marianne Mooij

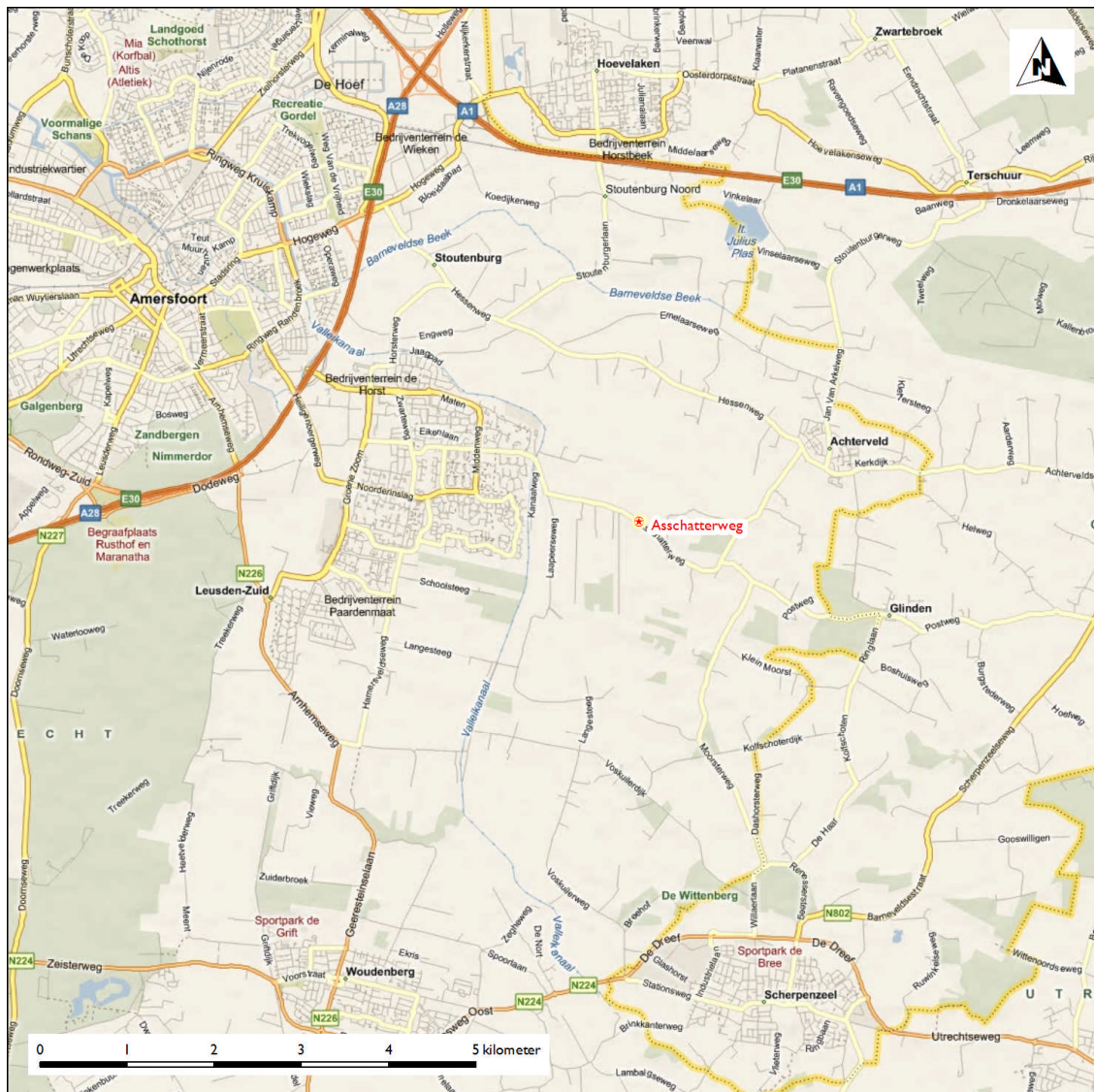
Loo Plan BV is lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens de door dit Netwerk opgestelde richtlijnen.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
2	WERKWIJZE	4
3	BESCHERMDE GEBIEDEN	5
4	BESCHERMDE SOORTEN	10
5	CONCLUSIE	15
	LITERATUURLIJST	

BIJLAGEN

1	WETTELIJK KADER
2	VERBODSBEPALINGEN VAN DE FLORA- EN FAUNAWET
3	VEEL GEBRUIKTE DEFINITIES FLORA- EN FAUNAWET

Locatie onderzoeksgebied Asschatterweg te Leusden. Bron: Bing Maps.

1 Inleiding

De gemeente Leusden is voornemens om een vrijliggend fietspad aan te leggen langs de Asschatterweg en een deel van de Koningin Julianaweg. De gemeente heeft de intentie de wegbegeleidende beplanting zo veel als mogelijk te handhaven. De exacte invulling is mede afhankelijk van het recent opgestarte overleg met de aanwonenden, de ligging van kabels en leidingen en mogelijk ook de aanwezige beschermde planten en dieren. In de gemeentelijke notitie *Uitgangspunten voor ontwerp* van 25 mei 2011 zijn verschillende alternatieven nader uitgewerkt. Voordat met de aanleg van het fietspad begonnen kan worden, is men verplicht om de gevolgen voor eventueel aanwezige beschermde gebieden en flora en fauna inzichtelijk te maken.

Met behulp van diverse oriënterende onderzoeken worden deze mogelijke gevolgen in kaart gebracht. De onderzoeken zijn gebundeld in deze natuurtoets. Er wordt onder andere aandacht besteed aan de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998.

Voor een volledig inzicht moeten over het jaar verspreid verschillende veldbezoeken worden uitgevoerd. In de praktijk blijkt dit in de meeste gevallen niet noodzakelijk. De locatie wordt in één veldbezoek door een ecooloog onderzocht op de aanwezigheid van wettelijk beschermde soorten. Bij dit bezoek wordt, op basis van een brede ecologische kennis, een inschatting gemaakt van de kans op aanwezigheid van beschermde soorten. Een dergelijk onderzoek wordt vaak aangeduid als 'quickscan Flora- en faunawet'.

Als het op basis van de quickscan aannemelijk is dat de voorgenomen plannen beschermde flora en fauna beïnvloeden, wordt voor deze soortgroepen nader onderzoek aanbevolen. Bij een nader onderzoek is men veelal strikt gebonden aan een bepaalde periode van het jaar waarin het onderzoek moet worden uitgevoerd.

Bescherming van gebieden valt onder de Natuurbeschermingswet 1998. Aan de Asschatterweg grenst het zeer kwetsbare Natura 2000-gebied Groot Zandbrink. Daarom moet een oriënterend onderzoek plaatsvinden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Daarnaast loopt het grootste deel van de Asschatterweg en de Koningin Julianaweg door de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). In deze natuurtoets zijn ook de mogelijke effecten op de EHS beoordeeld.

2 Werkwijze

Voorafgaand aan de natuurtoets zijn verschillende openbare bronnen geraadpleegd. Met deze bureaustudie is een indicatie verkregen van de bijzondere planten en dieren in de omgeving. Tevens zijn de omliggende beschermde gebieden in kaart gebracht en is de afstand van het nieuw aan te leggen fietspad tot de beschermde gebieden bepaald.

De werkzaamheden zijn getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen en de kernkwaliteiten van de EHS.

Op 23 mei 2011 is het veldbezoek uitgevoerd door mevrouw ir. C.G. Hoogerwerf van Loo Plan.

Caroline Hoogerwerf heeft zich gespecialiseerd in de Nederlandse flora- en natuurwetgeving. Zij verricht regelmatig quickscans en natuurtoetsen. Daarnaast heeft ze diverse werkprotocollen geschreven in aanvulling op goedgekeurde gedragscodes en verscheidene, door Rijkswaterstaat geaccordeerde, flora & faunaplannen opgesteld.

Het terrein is onderzocht op de aanwezigheid en mogelijke aanwezigheid van beschermde plant- en diersoorten.

Tevens is een algemene inschatting gemaakt of de aanliggende terreinen geschikt zijn als leefgebied voor beschermde soorten. Immers, bepaalde werkzaamheden kunnen uitstralingseffecten hebben op aanliggende terreinen. Bovendien kunnen de dieren die in aanliggende terreinen aanwezig zijn ook de onderzoekslocatie benutten.

Alle terreinen zijn visueel vanaf de weg beoordeeld. Delen met mogelijk bijzondere soorten zijn vanaf de weg met een verrekijker bekeken.

Ook bomen zijn vanaf de weg gecontroleerd op de aanwezigheid van of mogelijke geschiktheid voor beschermde soorten. Gaten en holten hoog in de boom zijn op deze wijze, in een periode met blad aan de bomen, niet met volledige zekerheid uit te sluiten.

Het niet opengestelde Groot Zandbrink en het wel opengestelde bosje van Stichting Boom zijn enkel vanaf de weg bekeken en niet verder onderzocht.

3 Beschermde gebieden

ALGEMEEN

Grenzend aan de Asschatterweg ligt het hydrologisch zeer kwetsbare Natura 2000-gebied Groot Zandbrink. Dit gebied staat bekend om vochtige heidevegetaties met zeldzame soorten als klokjesgentiaan, parnassia en Spaanse ruiter.

In Leusden Zuid ligt het natuurmonument Schoolsteegbosjes. Dit ligt op ongeveer een kilometer afstand van de Asschatterweg.

Een groot deel van de Asschatterweg en de Koningin Julianaweg maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur.

Groot Zandbrink (geel) en Schoolsteegbosjes (lichtgroen) Bron: Bing Maps en IPO.

NATURA 2000-GEBIED
GROOT ZANDBRINK

Begrenzing N2000-gebied
Groot Zandbrink.

Groot Zandbrink is een heideterreintje dat voornamelijk bestaat uit (eiken)bos met in het centrale deel natte en droge heide met enkele percelen blauwgrasland.

Het gebied is aangewezen voor de instandhouding van de volgende habitattypen:

- H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden).
- H4030 Droge heiden.
- H6230 Heischrale graslanden (prioritair habitatype).
- H6410 Blauwgraslanden.

De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied zijn gericht op het behoud van kwaliteit en areaal van de bovengenoemde habitattypen (het gebied is niet aangewezen als Vogelrichtlijngebied). Alleen voor H6230 Heischrale graslanden en H6410 Blauwgraslanden wordt gestreefd naar verbetering van de kwaliteit en uitbreiding van het areaal.

Het terrein wordt gekenmerkt door een voedselarme zwakgebufferde bodem. De lokale en regionale grondwaterstromen met een karakteristieke, maar onderling verschillende, relatief mineraalarme samenstelling treffen elkaar ter plaatse. De schraallanden zijn afhankelijk van deze karakteristieke kwel, die nagenoeg het gehele jaar tot in de wortelzone van de schraallandvegetatie reikt.

Hierdoor is het gebied zeer gevoelig voor ingrepen in de lokale hydrologie.

Het aanleggen van een fietspad kan (tijdelijk) gevolgen hebben voor de lokale hydrologie en daarmee een negatief effect veroorzaken op de beschermde habitats in Groot Zandbrink. Nader hydrologisch onderzoek dient plaats te vinden om te bepalen of er een effect is op de instandhoudingsdoelstellingen van Groot Zandbrink en of deze significant zijn. De diepe kwelstroom komt waarschijnlijk van de Utrechtse Heuvelrug of van het Veluwemassief. Hierdoor is de kans aanwezig dat deze kwelstroom onder de Asschatterweg doorstroomt, waardoor het aan te leggen fietspad significant effect zou kunnen hebben op deze grondwaterstroom. Momenteel is niet bekend op welke diepte dit grondwater zit.

Ook lokale grondwaterstromingen kunnen beïnvloed worden door de voorgenomen werkzaamheden. Zo kan het aanbrengen van een zandcunet deze ondiepe kwel afvangen, waardoor de kweldruk in het maaiveld afneemt en de hydrologische omstandigheden veranderen. Of, en zo ja, in welke mate de voorgenomen ingrepen invloed hebben op het hydrologische systeem is onder andere afhankelijk van de precieze wijze van aanleg, en kan met de nu beschikbare gegevens niet worden ingeschat.

Op basis van de beschikbare informatie is het aannemelijk dat de voorgenomen aanleg van het fietspad invloed heeft op de vegetatie van Groot Zandbrink. Voor het vervolgonderzoek zijn er twee mogelijke opties: een verslechterings- en verstoringstoets of een passende beoordeling.

Als er minder dan 1% afname is van de beschermde habitats wordt het effect als niet significant gezien en volstaat een verslechterings- en verstoringstoets.

Indien er meer dan 1% afname van de beschermde habitats verwacht wordt, moet een passende beoordeling uitgevoerd.

NATUURMONUMENT SCHOOLSTEEGBOSJES

De Schoolsteegbosjes bestaan uit vochtig hakhoutbos omgeven door grasland en open water. Het natuurmonument wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid in microreliëf en variatie in grondwaterstand. Essentieel voor het in stand houden van de verscheidenheid in milieu-omstandigheden is dat de grondwaterstand op het huidige relatief hoge peil wordt gehandhaafd. Een geringe daling van de grondwaterstand kan al tot gevolg hebben dat de kenmerkende milieuverschillen verdwijnen. Het gevoerde hakhoutbeheer zorgt voor bijzondere soorten als keverorchis, bosanemoon, bosbies, geoord helmkruid, elzezegge, melkeppe en bronkruid. De essenstobben herbergen één van de rijkste mossengemeenschappen in ons land met de bijzondere soorten: spatelmos, palmpjesmos, struikmos en dikkopmos. Als broedvogels worden genoemd: bosuil, wielewaal, nachtegaal en goudvink.

De afstand tussen de Schoolsteegbosjes en de Asschatterweg bedraagt ongeveer een kilometer. Mede doordat het Valleikanaal tussen het nieuw aan te leggen fietspad en het natuurmonument ligt, is het onwaarschijnlijk dat de voorgenomen werkzaamheden invloed hebben op het lokale hydrologische systeem (Valleikanaal snijdt diep in, waardoor lokale kwelstromen worden weggevangen).

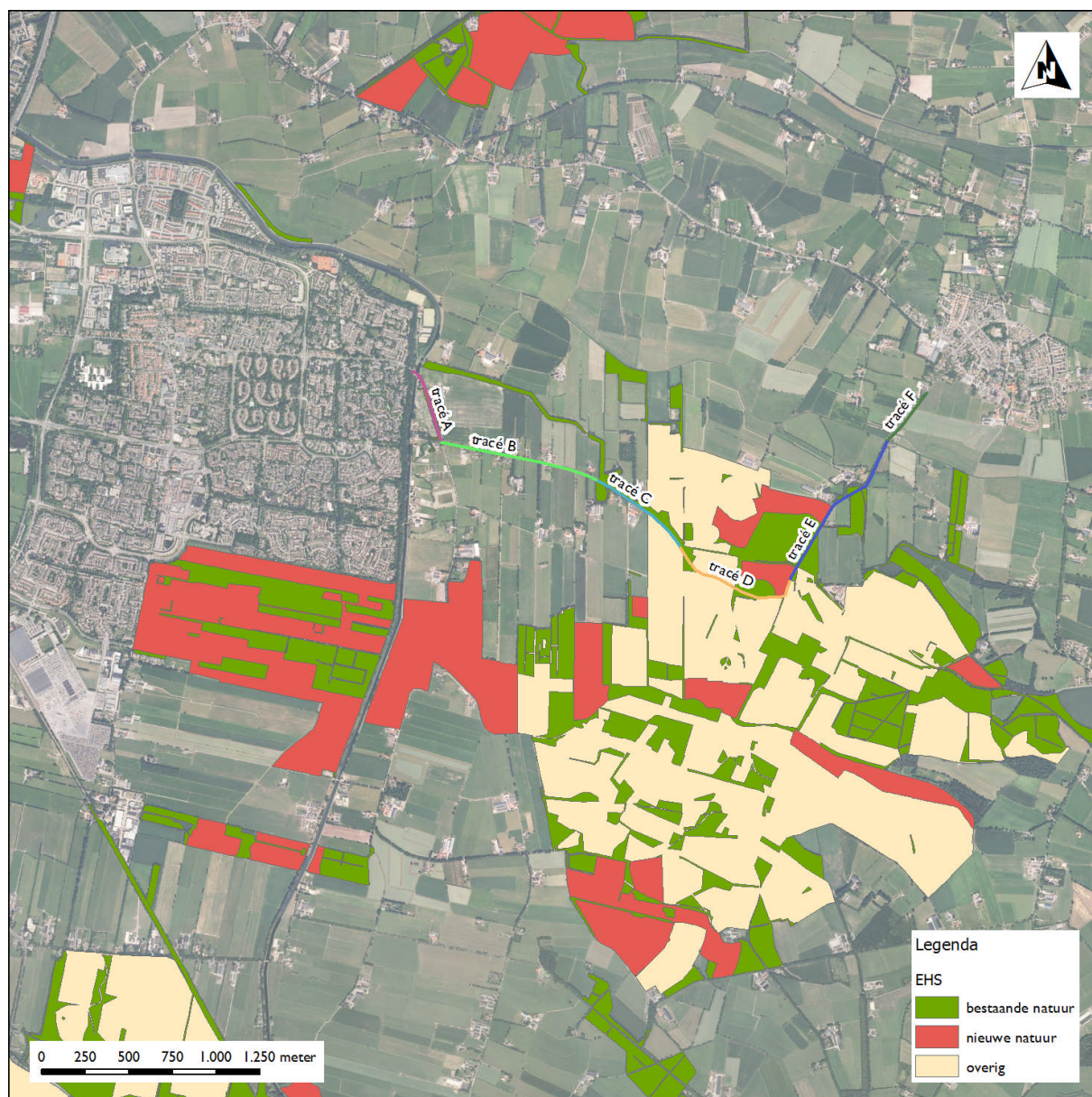
Er zijn geen effecten te verwachten van de voorgenomen werkzaamheden op dit natuurmonument.

STATUS NATURA 2000-GEBIEDEN

Natuurgebieden die aangewezen zijn als Vogelrichtlijngebieden en als Habitatrichtlijngebieden doorlopen nu de aanwijzingsprocedure voor N2000-gebieden. Dit vindt trapsgewijs plaats in vier tranches.

Groot Zandbrink is een N2000-gebied van de derde tranche; de inzageperiode voor Groot Zandbrink liep van 11 september 2008 tot 29 oktober 2008. De minister heeft op de bezwaren uit de inspraakprocedures gereageerd door middel van een Nota van Antwoord. Momenteel zijn al vijf groepen (meer dan 40 gebieden) N2000-gebieden definitief aangewezen.

Groot Zandbrink is nog niet definitief aangewezen. Dit betekent dat officieel het aanwijzingsbesluit Habitatlijn (HR) geldt (Vogelrichtlijn (VR) is niet van toepassing). In het geval van Groot Zandbrink wijken de soorten en habitattypen die onder de HR beschermd worden niet af van de instandhoudingsdoelstellingen van het N2000-gebied (geformuleerd in het ontwerpbesluit). Zodra het gebied definitief als N2000-gebied is aangewezen, gelden de instandhoudingsdoelstellingen van het N2000-gebied (geformuleerd in het aanwijzingsbesluit). De verwachting is dat binnen nu en vijf jaar alle N2000-gebieden definitief aangewezen zijn.

EHS rond het onderzoeksgebied. Bron: Bing Maps en IPO.

EHS

Een groot deel van het onderzoeksgebied valt binnen de Ecologische Hoofdstructuur. In de EHS geldt het 'nee, tenzij...'-principe.

Deels gaat het om bestaande natuur (groen) of nieuwe natuur (geel) rond Groot Zandbrink. Er zijn geen verdere specificaties of kernkwaliteiten bekend waaraan getoetst kan worden.

Voor het aanleggen van het fietspad zullen bomen geveld worden en watergangen worden gedempt.

Er worden zoveel mogelijk bomen gespaard en zo min mogelijk sloten gedempt.

Tracé	Onderzoek	Maatregelen
A en C	Vleermuizen	Afstemmen verlichtingsplan op EHS / vleermuizen
B	Geen gebiedsbescherming	
D, E, F	Vleermuizen Hydrologie	Afstemmen verlichtingsplan op EHS / vleermuizen. Eventuele maatregelen i.v.m. behoud kwetsbare hydrologische situatie.

Hoewel er niet getoetst kan worden op de kernkwaliteiten van de EHS, kan de voorgenomen aanleg van het fietspad een negatief effect hebben op de EHS. Om deze effecten te compenseren of te mitigeren worden de onderstaande onderzoeken en maatregelen aanbevolen.

4 Beschermde soorten

PLANTEN

*Sommige bermen zijn beschaduwd,
andere juist niet.*

Langs een groot deel van de Asschatterweg is een laanbeplanting met zomereiken en in mindere mate linde aanwezig. De ondergroei bestaat voornamelijk uit soorten van vochtige voedselrijke grond zoals ruw beemdgras, gestreepte witbol, fluitenkruid, kropaar, braam en grote brandnetel. Op plaatsen die wat droger, zandiger en schraler zijn staan soorten als rood zwenkgras, duizendblad en gewone veldbies.

De beschaduwde bermen in bosachtig gebied worden gekenmerkt door de aanwezigheid van kamperfoelie en een struiklaag van lijsterbes, Amerikaanse vogelkers en varens zoals adelaarsvaren. Hier en daar komt gewone salomonszegel voor.

Ten tijde van het veldwerk stond de bermsloot grotendeels droog en was alleen watervoerend ten westen van de doorsnijding van de Asschatterkeerkade. Dit kan aan de langdurige droogte liggen. De soorten die in de sloot groeien zijn wel soorten van natte moerasgrond, zoals liesgras, mannagras, riet, sterrenkroos en pitrus. Op de oevers waar geen bomen staan komt voornamelijk reukgras, heermoes, glanshaver, gestreepte witbol, grote wederik, moerasspirea, zompzegge, scherpe boterbloem en veldzuring voor.

Hengel.

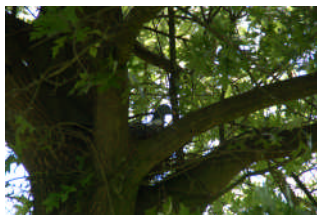
Verspreid over het gebied komen enkele exemplaren van knopig helmkruid voor. De halfparasiet hengel wordt aangetroffen nabij Groot Zandbrink (tot aan de Postweg).

Het gebied achter de bermen (de locatie voor het fietspad) bestaat voor het merendeel uit agrarische gronden. De akkers zijn veelal ingezaaid met mais (nog heel klein). De weilanden bestaan uit soortenarm voedselrijk grasland met een dominantie van Engels raaigras. In enkele gevallen een grovere grassoort zoals kweek.

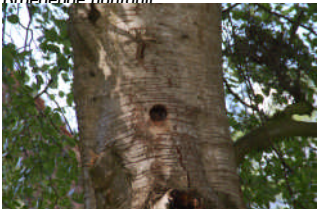
Naast de agrarische gronden worden bos (Stichting Boom) en tuinen onderscheiden.

Er zijn geen beschermde plantensoorten aanwezig en die worden op basis van de huidige biotopen ook niet verwacht.

VOGELS

Broedende houtduif

Nest van een grote bonte specht.

Tijdens het veldwerk zijn er veel vogels gehoord en gezien. Een deel hiervan nestelt in de laanbeplanting of het aanliggende bos. Nesten zijn gezien van de duif en de grote bonte specht. Ook zijn spechtengaten aangetroffen, maar deze leken niet in gebruik te zijn.

Alle broedende inheemse vogels zijn beschermd volgens het zwaarste regime van de Flora- en faunawet. De werkzaamheden dienen dan ook plaats te vinden buiten het broedseizoen.

Hoewel er wel zwaluwen en huismussen waargenomen zijn, zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen in de bomen en struiken in de berm (locatie fietspad). De huismussen nestelen vooral onder de pannen van de woningen. De boerenzwaluwen nestelen in schuren.

Spechtengaten zijn sinds de publicatie van de jaarrond beschermde nesten in augustus 2009 niet meer jaarrond beschermd. Wel zijn ze beschermd zolang er een specht of andere vogel in zit te broeden. Spechtengaten kunnen echter ook gebruikt worden door zwaar beschermde zoogdieren zoals vleermuizen en boommarters.

Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aanwezig op de onderzoekslocaties. Wel zijn er broedvogels aanwezig waardoor de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden.

BROEDSEIZOEN

In de Flora- en faunawet wordt geen datum genoemd voor het broedseizoen. Op het moment dat inheemse broedvogels bezig zijn met het maken van hun nest tot en met het uitvliegen van het laatste jong, mogen er geen versturende werkzaamheden of activiteiten plaatsvinden, ongeacht de periode van het jaar.

Over het algemeen wordt een richtdatum van 15 maart tot 15 juli aangehouden. Echter, vogels kunnen ook eerder of later beginnen aan het bouwen van een nest. Buiten het broedproces zijn de nesten van de hier te verwachten soorten niet beschermd.

Voorafgaand aan de werkzaamheden dient gecontroleerd te worden of er sprake is van broedgevallen. Pas als er geen broedgevallen aanwezig zijn, kan met de werkzaamheden gestart worden.

ZOOGDIEREN

De Asschatterweg is een weg met veel verkeer waar behoorlijk hard gereden wordt. In de bermen zijn dan ook weinig sporen van zoogdieren aangetroffen. Alle zoogdieren, met uitzondering van de huismuis en bruine rat, zijn beschermd in het kader van de Flora- en faunawet. Algemene licht beschermde soorten (tabel 1) zoals ree, vos, konijn, haas, egel en verschillende muizensoorten worden in de berm en omgeving verwacht. Ree, konijn en haas worden vooral door de weilanden aangetrokken. De in de berm aangetroffen molshopen wijst op de aanwezigheid van de licht beschermde mol. De licht beschermde zoogdieren in het gebied kunnen gemakkelijk vluchten voor de werkzaamheden en zullen hiervan geen hinder ondervinden.

Ook komen in de omgeving de zwaarder beschermde eekhoorn (tabel 2) en de strikt beschermde das en boommarter (beide tabel 3) voor. De bosgebieden zijn door hun geringe omvang geschikt voor de das en eekhoorn, maar de aanwezigheid van de schuwe boommarter ligt minder voor de hand.

In het achterste deel (ten zuiden van de Asschatterweg) is door omwonenden melding gemaakt van de aanwezigheid van een das (tabel 3). In dit bos zijn verschillende rulle plekken gezien, maar er zijn geen holen aangetroffen.

In de buurt van de Asschatterweg zijn geen dassenburchten waargenomen.

Er zijn geen eekhoornnesten gezien in de nabijheid van de weg. Bij de eventuele kap van bomen moet vanzelfsprekend gelet worden op de aanwezigheid van deze soort.

Er zijn geen sporen of geschikte rust- en verblijfplaatsen aangetroffen van de boommarter.

Groot Zandbrink en het bos van Stichting Boom zijn niet onderzocht. Mogelijk kunnen de dieren zich wel ophouden in het beschermde, niet opengestelde Groot Zandbrink. De werkzaamheden vinden niet plaats in Groot Zandbrink en zullen ook geen zoogdieren verstoren die zich in dit gebied bevinden. Het fietspad wordt langs de rand van het bos van Stichting Bos aangelegd. In dit randgebied zijn geen sporen van zwaarder beschermde zoogdieren waargenomen.

Er zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen voor de zwaarder beschermde zoogdieren waardoor verstoring niet te verwachten is.

VLEERMUIZEN

De gewone en ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, franjestaart, rosse vleermuis en zelfs de vale vleermuis kunnen in dit gebied aanwezig zijn. Alle vleermuizen zijn strikt beschermd (tabel 3).

Van deze soorten huist de rosse, de gewone grootoorvleermuis en de franjestaart in bomen. Echter, ook gewone en ruige dwergvleermuizen kunnen een zomer- of een paarverblijfplaats onder loszittende schors hebben. Er zijn holten en bomen met schorsplaten aangetroffen die een (tijdelijke) verblijfplaats voor vleermuizen kunnen vormen.

Nader onderzoek naar verblijfplaatsen is noodzakelijk.

Vleermuizen gebruiken vaak bomenrijen of andere lijnvormige elementen als vliegroute en foerageergebied. De weg heeft voor een groot deel aan beide zijden laanbomen. Deze kunnen samen met de Asschatterkeerkade deel uitmaken van een vliegroute van Achterveld naar het Valleikanaal. Wegen met aan weerszijden bomen hebben een hogere potentie als geleidende structuur, dan eenrijige/eenzijdige beplantingen. Bij het ontwerp is het uitgangspunt dat de laanbomen zoveel als mogelijk worden behouden. Enkel waar het niet anders kan zullen enkele bomen gekapt worden voor de aanleg van het fietspad. Mochten er bomen gekapt worden, dan gebeurt dit slechts aan één zijde van de weg. Hierdoor blijft de vliegroute naar verwachting in stand, maar neemt de kwaliteit van de verbinding af. Dit effect kan nog versterkt worden door de plaatsing van verlichting langs het fietspad.

Afhankelijk van de nadere detaillering hebben de werkzaamheden in meer of mindere mate effect op de geleidende structuur voor vleermuizen. Daarnaast kunnen door het vellen van bomen vaste rust- en verblijfplaatsen worden beschadigd/vernietigd.

Om de effecten, en dus de mogelijkheden voor mitigatie en of compensatie, goed in beeld te krijgen, dient nader onderzoek gedaan te worden naar de functie voor vleermuizen (foerageergebied, kraamgebied, winterrustplaatsen, baltsbomen en vliegroute).

VISSEN, AMFIBIEËN EN REPTIELEN

Het voorwerk van de Asschatterkeerkade kan geschikt zijn voor vissen en amfibieën. De sloten langs de weg stonden ten tijde van de inventarisatie vrijwel droog.

In de watervoerende sloten zijn geen vissen of amfibieën aangetroffen. Wel komen licht beschermde soorten in de omgeving voor zoals gewone pad, kleine watersalamander en bruine kikker. Eventueel kan de zwaarder beschermde kleine modderkruiper (tabel 2) in het voorwerk aanwezig zijn. Het voorwerk wordt niet aangepast in het kader van de aanleg van het fietspad. Ook de zwaar beschermde kamsalamander (tabel 3) en poelkikker (tabel 3) zijn bekende verschijningen in deze omgeving. Deze maken beide meer gebruik van kleine poelen dan grote wateren zoals het voorwerk of doorlopende of drooggevallen sloten.

Het dempen van enkele greppels langs de Asschatterkeerkade ten behoeve van het fietspad heeft geen effect op deze zwaarder beschermde amfibieën of vissen.

In de omgeving kunnen de ringslang (tabel 3) en hazelworm (tabel 3) aanwezig zijn (verspreidingskaarten Ravon). De ringslang komt waarschijnlijk voor langs het Valleikanaal. Ringslangen worden vaak ook verder van het water af aangetroffen. De bermen en de aanliggende gronden worden minder geschikt geacht voor deze soort, daarnaast kan zij zich over grotere afstanden verplaatsen en makkelijk vluchten bij uitvoering van de werkzaamheden.

Hazelworm kan in het gebied aanwezig zijn.

Het biotoop van de Asschatterkeerkade, Groot Zandbrink en het bosje van Stichting Boom is ideaal voor de hazelworm. Deze schuwe pootloze hagedis is lastig te vangen waardoor de kans dat zij tijdens een quickscan wordt aangetroffen heel klein is. Op basis van de verspreidingsgegevens is deze soort waarschijnlijk wel aanwezig in het gebied. Het dier kan gemakkelijk voor de werkzaamheden vluchten en heeft geen last van de aanleg van het fietspad.

Er is geschikt habitat voor de ringslang en hazelworm aanwezig, maar de werkzaamheden hebben geen negatief effect op deze zwaar beschermde soorten.

INSECTEN EN OVERIGE ONGEWERVELDEN

Beschermde insectensoorten komen in specifieke habitats voor zoals droge heideterreinen, hoogvenen en voedselarme vennen. Dergelijke habitats zijn enkel aanwezig in Groot Zandbrink. Mogelijke effecten op de beschermde habitats van Groot Zandbrink kunnen ook gevolgen hebben voor beschermde insectensoorten, zoals het heideblauwtje.

Beschermde of bedreigde insecten kunnen in Groot Zandbrink aanwezig zijn. Indien de aanleg van het fietspad effect heeft op de vegetatietypen in Groot Zandbrink, kan er ook een effect bestaan op beschermde insectensoorten. Deze effecten worden in kaart gebracht in een verslechterings- en verstoringstoets of passende beoordeling (zie beschermde gebieden).

5 Conclusie

Men is voornemens om langs de Asschatterweg en een deel van de Koningin Julianaweg een vrijliggend fietspad aan te leggen. Hierbij bestaat de wens om de aanwezige wegbegeleidende beplanting zo veel als mogelijk te behouden.

Om deze werkzaamheden mogelijk te maken is een natuurtoets uitgevoerd. Hierbij is zowel aan de beschermde gebieden als aan de beschermde soorten aandacht gegeven. De locatie is op 23 mei 2011 door mevrouw ir. C.G. Hoogerwerf van Loo Plan bezocht.

GEBIEDSBESCHERMING

Grenzend aan de Asschatterweg ligt het Natura 2000-gebied Groot Zandbrink. Dit gebied is hydrologisch zeer kwetsbaar. Omdat bij de aanleg van het fietspad ook graafwerkzaamheden worden uitgevoerd, kan er een effect zijn op de lokale en, in mindere mate, regionale kwelstromen. Dit effect moet in kaart gebracht worden door middel van een verslechterings- en verstoringstoets of een passende beoordeling. Op grotere afstand ligt het natuurmonument Schoolsteegbosjes. Door deze afstand en de aanwezigheid van het Valleikanaal (diepe insnijding) wordt hier geen invloed op het hydrologisch systeem verwacht.

De kernkwaliteiten voor de EHS zijn niet beschreven. Door het aanbrengen van verlichting is er een gerede kans op verstoring van de EHS.

Er dient een verslechterings- en verstoringstoets of een passende beoordeling uitgevoerd te worden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 voor Groot Zandbrink. Nader onderzoek naar lichtgevoelige soorten in de EHS dient uitgevoerd te worden (zie soortbescherming).

SOORTENBESCHERMING

Tijdens het veldonderzoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Wel zijn veel (broedende) vogels aanwezig. De werkzaamheden moeten daarom buiten het broedseizoen plaatsvinden.

Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen en geen rust- of verblijfplaatsen van zwaar beschermde zoogdieren (tabel 2 en 3). Naar verwachting zijn er vleermuizen (tabel 3) in het plangebied aanwezig en vormt de wegbeplanting een belangrijke geleidende structuur voor deze soortgroep.

Bij aanleg van verlichting is nader onderzoek naar het gebruik van de huidige beplanting noodzakelijk.

Zwaardere beschermde amfibieën en reptielen komen in de omgeving voor. Er wordt door de werkzaamheden geen effect verwacht. Voor licht beschermde soorten geldt de zorgplicht. Het zwaar beschermde heideblauwtje (tabel 3) komt voor in Groot Zandbrink. Effecten op de beschermde habitats van Groot Zandbrink en daarmee op het heideblauwtje moeten worden onderzocht in de verslechterings- en verstoringstoets of passende beoordeling voor de Natuurbeschermingswet 1998 (zie gebiedsbescherming).

Er is nader onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet nodig naar de aanwezigheid van en het landgebruik door vleermuizen.

Soortgroep	Beschermde of bedreigde soorten in het plangebied aanwezig?	Kans op overtreding verboden Ff-wet	Gevolgen
Planten	Nee	Nee	Geen nader onderzoek nodig.
Vogels	Ja, nesten van broedende vogels	Ja	Er mag niet tijdens het broedseizoen gewerkt worden. Voorafgaand aan de werkzaamheden controleren op in gebruik zijnde nesten.
Zoogdieren (inclusief vleermuizen)	Ja, mogelijk vliegroute	Ja	Nader onderzoek naar gebruik Asschatterweg als vliegroute.
Vissen, amfibieën en reptielen	Ja, mogelijk kleine modderkruiper, poelkikker en kamsalamander	Nee	Geen nader onderzoek nodig.
Insecten en overige ongewervelden (vlinders en overige)	Ja, heideblauwtje	Ja	Nader onderzoek valt binnen verslechterings- en verstoringstoets of passende beoordeling.

Tabel 1 Overzicht Flora- en faunawet.

Gebiedsbescherming		Kans op overtreding verboden
Schoolsteegbosjes	Natuurbeschermingswet	Nee
Groot Zandbrink	Natura-2000 Groot Zandbrink Habitatrichtlijn Natuurbeschermingswet	Ja
EHS	Op webkaart geen onderscheid in type EHS	Ja
Natuur	aangebracht.	
Verweving		
Verbindingszone		

Tabel 2 Samenvatting gebiedsbescherming.

Literatuurlijst

1. SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002
Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000
1. Boerema, L., 2007
Teksten Flora- en faunawet, editie 2011
Sdu Uitgevers
2. Beusekom, van, R., P. Huigen, F. Hustings, K. de Pater en J. Thissen, 2005
Rode lijst van de Nederlandse broedvogels, Tirion B.V. Baarn
3. Diepenbeek, A. van, 1999
Veldgids diersporen (veldgids nummer 12)
KNNV Uitgeverij, Utrecht
4. Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997
Atlas van de Nederlandse vleermuizen
KNNV Uitgeverij, Utrecht
5. Meijden, R. van der, 2005
Heukels' flora van Nederland, drieëntwintigste druk
Wolters-Noordhoff bv, Groningen/Houten
6. SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002
Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000
Nederlandse Fauna 5
Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis,
KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland,
Leiden
7. Gemeente Leusden, 25 mei 2011
Uitgangspunten voor ontwerp fietspad Asschatterweg -
Koningin Julianaweg. Projectnummer 9W6921A0
8. Dienst Landelijk Gebied, 2008
Handreiking Flora- en faunawet (concept)
9. Ministerie van LNV, 2005
Algemene handreiking Natuurbeschermingswet 1998
10. Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Gebiedsbescherming:
www.minlnv.nl/portal/page?_pageid=116,1640949&_dad=portal&_schema=portal
Gebieden database d.d. 20 en 24 mei 2011:
www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/
Soorten database d.d. 24 mei 2011:
www.minlnv.nederlandsesoorten.nl/lnv.db/lnv.db/i000252.html
11. Het Natuurloket
www.natuurloket.nl
12. Het Nederlandse soortenregister
www.nederlandsesoorten.nl
13. www.waarneming.nl
14. www.telmee.nl
15. RAVON: Reptielen, Amfibieën, Vissen Onderzoek Nederland
www.ravon.nl
16. VZZ: zoogdiervereniging:
www.zoogdiervereniging.nl
17. Vleermuizen
www.vleermuis.net
18. Vogels
www.sovon.nl
19. Vlinders
www.vlinderstichting.nl

BIJLAGEN

1 Wettelijk kader

NATUURBESCHERMINGSWET

Wanneer het onderzoeksgebied nabij of in een beschermd gebied ligt, is men volgens de Natuurbeschermingswet 1998 verplicht te onderzoeken of de activiteiten negatieve effecten kunnen hebben op de beschermde gebieden. Er wordt getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen van de beschermde gebieden.

Hierbij zijn drie situaties denkbaar:

1. *Geen negatieve effecten op beschermde gebieden.*
Er is geen vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet nodig.
2. *Mogelijk negatief effect, maar niet significant.*
De werkzaamheden zijn vergunningplichtig.
Er moet een vergunning worden aangevraagd op basis van een verslechterings- en verstoringstoets.
3. *Kans op een significant negatief effect.*
Voor de werkzaamheden moet een vergunning worden aangevraagd aan de hand van een passende beoordeling.

FLORA- EN FAUNAWET

De bescherming van inheemse (van nature in Nederland voorkomende) in het wild levende planten- en diersoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet. De wet in zijn huidige vorm is in werking getreden op 1 april 2002.

Doelstelling van de Flora- en faunawet is de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten en dieren te waarborgen. De wet gaat uit van het 'nee, tenzij...'-principe. Beschermen staat voorop en ingrijpen is een uitzondering.

De Flora- en faunawet kent drie beschermingscategorieën:

- Soorten in tabel 1 zijn vrij algemeen en zijn beschermd.
- Soorten in tabel 2 zijn een stuk zeldzamer of planten zich moeilijker voort en zijn daardoor zwaarder beschermd.
- Soorten in tabel 3 zijn zeldzaam en zeer kritisch in hun habitateisen; deze soorten zijn strikt beschermd.

Voor alle soorten in Nederland geldt de zorgplicht (zie bijlage 3).

Soort vermeld in	Vrijstelling	Ontheffing	Geen ontheffing mogelijk
Tabel 1	Vrijstelling voor verboden ¹ van de Flora- en faunawet (uitgezonderd art. 13)	Ontheffing aanvragen voor vervoeren van dieren (art. 13)	-
Tabel 2	Vrijstelling van ontheffingsplicht mits gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode	Zonder goedgekeurde gedragscode ontheffing aanvragen	-
Tabel 3	Geen vrijstelling mogelijk	Altijd ontheffing aanvragen	Voor het verontrusten van dieren (art. 10) en het verstoren van broedende vogels (art. 11) wordt geen ontheffing verleend

¹ De verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet zijn opgenomen in bijlage 2.

Voor de soorten in tabel 1 geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen mits de zorgplicht in acht genomen wordt.

Voor soorten in tabel 2 geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht mits gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes zijn geldig voor bestendig beheer en onderhoudswerkzaamheden die geen wezenlijke invloed hebben op beschermde soorten.

In het geval van ruimtelijke ingrepen kan voor soorten van tabel 2 een ontheffing aangevraagd worden als de activiteit de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort niet in gevaar brengt. De activiteit dient een redelijk doel te dienen.

Voor soorten van tabel 3 is geen vrijstelling mogelijk. Onder strikte voorwaarden kan in sommige gevallen wel een ontheffing verleend worden. Er dient dan sprake te zijn van dwingende reden van openbaar belang, zorgvuldig handelen en er is geen alternatief mogelijk.

Sinds april 2010 is het beleid gericht op het treffen van mitigerende maatregelen, waardoor in casu geen verslechtering optreedt en dus geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Bij strikte naleving van de wet dienen de mitigerende maatregelen *bewezen* te functioneren.

Uit recente ontheffingen blijkt de Dienst Regelingen ook akkoord te gaan met mitigerende maatregelen die in een *expert judgement* als waarschijnlijk werkzaam worden beschreven.

PROVINCIALE WETGEVING

De kernkwaliteiten van de EHS zijn niet beschreven.

Voor de EHS geldt het 'nee, tenzij...'-principe. Dit betekent dat de kernkwaliteiten van de EHS gewaarborgd moeten worden. Ingrepen zijn in principe niet gewenst, maar wel mogelijk als door mitigerende en compenserende maatregelen de kernkwaliteiten van de EHS gewaarborgd zijn of versterkt worden.

2 Verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet

Artikel 8: Verbodsbepaling planten

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9: Verbodsbepaling vangen - bemachtigen - opsporen en doden - verwonden

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10: Verbodsbepaling opzettelijk verontrusten

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11: Verbodsbepaling voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12: Verbodsbepaling ten aanzien van eieren

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13: Verbodsbepaling ten aanzien van vervoeren, onder zich hebben

Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Artikel 14: Verbodsbepaling ten aanzien van het uitzetten van dieren en uitzaaïen van planten

1. Het is verboden dieren of eieren van dieren in de vrije natuur uit te zetten.
2. Het is verboden planten, behorende tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen soorten, in de vrije natuur te planten of uit te zaaien.

3 Veel gebruikte definities Flora- en faunawet

ZORGPLICHT

De zorgplicht houdt in dat de in het wild levende dieren en planten en hun omgeving zo min mogelijk verstoord mogen worden. En dat te allen tijde schade zo veel mogelijk voorkomen wordt.

Enkele voorbeelden van zorgplicht:

- Voorafgaand aan de werkzaamheden in een rietveld wordt gecontroleerd op broedgevallen en vogelnesten.
- Kikkers en padden die tijdens baggerwerkzaamheden gevonden worden, worden direct overgezet in een deel van de sloot die niet gebaggerd wordt. De dieren worden uitgezet in de modder waarin ze gevonden zijn, zodat ze niet meteen opgegeten worden door reigers.
- Voorafgaand aan graafwerkzaamheden worden takkenhopen met bladeren doorzocht op de aanwezigheid van overwinterende egels. Bij het aantreffen van een egel wordt deze in een zelfde soort takkenhoop met bladeren buiten het te vergraven gebied teruggeplaatst.
- Bij nieuwbouw aan de bosrand in een gebied met veel vleermuizen wordt geen buitenverlichting aangebracht. Dit om de lichtvervuiling tot een minimum te beperken.

ZORGVULDIG HANDELEN

Zorgvuldig handelen houdt in dat compenserende of mitigerende maatregelen aangetoond moeten werken, voordat de ingreep uitgevoerd wordt. Pas als de maatregelen geaccepteerd zijn door de betreffende beschermde soorten, mag de originele habitat aangetast worden.

GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING

De gunstige staat van instandhouding is werkzaam op lokale populaties en hun leefomgeving.

Bijvoorbeeld:

In een poel in het weiland van een boer bevindt zich een populatie poelkikkers. De gunstige staat van instandhouding niet aangetast zolang de populatie poelkikkers in deze poel kan voortbestaan. Dit betekent dat de poel in een goede staat moet blijven verkeren. Raakt de poel vervuild, verdroogd of als hij in zijn geheel verdwijnt, dan zal ook de populatie poelkikkers verdwijnen.

Bij de gunstige staat van instandhouding gaat het niet om het voortbestaan van alle poelkikkers in Nederland of in Europa; het betreft een lokale situatie.

PASSENDE GEDRAGSCODE

Een gedragscode is een generieke ontheffing voor de beschreven maatregelen in de beschreven situaties voor de in de gedragscode genoemde beschermde soorten. De gedragscode geeft invulling aan de zorgplicht en het zorgvuldig handelen.

Sommige gedragscodes zijn enkel geldig voor bestendig beheer en onderhoud. En niet alle gedragscodes zijn geldig voor tabel 3-soorten.

GOEDGEKEURDE GEDRAGSCODE

Een gedragscode mag pas als generieke ontheffing gebruikt worden wanneer deze is goedgekeurd door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (voorheen Ministerie van LNV). De gedragscodes zijn vijf jaar geldig en dienen daarna opnieuw door de Minister beoordeeld en goedgekeurd te worden. De Minister kan in het goedkeuringsbesluit beperkingen stellen voor het gebruik van de gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes en hun goedkeuringsbesluiten zijn in te zien op de website van het DR-Loket (voorheen LNV-Loket) (www.hetInvloket.nl).

Diepesteeg 4 6994 CD De Steeg

telefoon 026 3514174

fax 026 4431048

info@looplan.nl

www.looplan.nl

KvK 09116798